

Kursplan

för kurs på grundnivå

Språk- och kunskapsutveckling i mångfaldens skola - fortsättningskurs - 30.0 Högskolepoäng
ingår i Lärarfortbildningen 30.0 ECTS credits

**Language and Knowledge Development in Ethnically Diverse Schools -
In Service Training for Teachers**

Kurskod:	CT2020
Gäller från:	HT 2008
Fastställt:	2008-05-18
Institution	Institutionen för svenska och flerspråkighet
Ämne	Tvåspråkighet

Beslut

Denna kursplan är fastställd av styrelsen för Centrum för tvåspråkighetsforskning 2008-05-18.

Denna kursplan är upphävd av institutionsstyrelsen vid Institutionen för svenska och flerspråkighet 2021-06-02.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

Genomgången kurs Tvåspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling, 20 p (30 hp), alternativt Tvåspråkiga ungdomars språk- och kunskapsutveckling, 20 p (30 hp).

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
DEL1	Svenskan i tvärspråkligt perspektiv	7.5
DEL2	Andraspråkstillägnande	7.5
DEL3	Språkliga dimensioner i ämnesundervisningen	15

Kursens innehåll

Språket spelar en central roll för elevers kunskapsutveckling inom alla ämnen i skolan. För lärare i de allra flesta ämnen är språket det viktigaste verktyget för att både förmedla ämnesinnehåll och bedöma elevernas kunskaper i ämnet. Hur ser det ämnesrelaterade språket ut i undervisningen och läromedlen? Vilka språkliga krav ställer skolan på eleverna? Vad är det läraren egentligen bedömer – elevens faktiska kunskaper eller hennes/hans (o)förmåga att uttrycka dessa kunskaper på ett sätt som motsvarar lärarens förväntningar? Kursen syftar till att ge pedagoger, oavsett deras ämnesinriktning, en fördjupad språklig medvetenhet, som kopplas till andraspråkselevens situation i skolan. Utifrån ett kontrastivt perspektiv ges en beskrivning av svenskans uppbyggnad på fonologisk, morfologisk, syntaktisk, lexikal och diskursiv nivå. Kursen erbjuder vidare fördjupade kunskaper om centrala teorier om språkinlärning och språkanvändning, särskilt ur ett andraspråksperspektiv. Kursen syftar vidare till att ge deltagarna kunskaper och färdigheter i arbetssätt och modeller för ämnesundervisning utifrån ett genreperspektiv som syftar till att komma alla elever till del oavsett deras språkliga och kulturella bakgrund. Härvid riktas särskilt intresse mot ämnesinnehåll, språk och språkanvändning, framför allt vid undervisning av flerspråkiga elever som ska syfta till en parallell språk- och kunskapsutveckling.

Kursen består av följande delkurser:

Delkurs 1: Svenskan i tvärspråkligt perspektiv, 7,5 hp

Delkurs 2: Andraspråkstillägnande, 7,5 hp

Delkurs 3: Språkliga dimensioner i ämnesundervisningen, 15 hp

Förväntade studieresultat

Delkurs 1: Svenskan i tvärspråkligt perspektiv, 7,5 hp

Efter avslutad delkurs förväntas deltagarna kunna

- visa behärskning av terminologi för att beskriva svenskans grammatiska struktur (morfologi, syntax, diskurs och ordförråd) ur ett språktypologiskt, tvärspråkligt perspektiv
- diskutera grammatiska strukturer som brukar vålla problem för inlärare av svenska som andraspråk
- analysera språklig produktion av olika kategorier av andraspråksinlärare
- visa grundläggande behärskning av terminologi för att beskriva svenskans fonetiska och fonologiska struktur ur ett tvärspråkligt perspektiv
- genomföra brytningsanalyser och kontrastiva, språkjämförande uttalsanalyser
- redogöra för förhållandet mellan uttal, skrift och stavning, i synnerhet ur ett andraspråksperspektiv
- diskutera uttalspedagogiska aspekter

Delkurs 2: Andraspråkstillägnande, 7,5 hp

Efter avslutad delkurs förväntas deltagarna kunna

- visa kunskaper om andraspråkstillägnande under olika betingelser, med särskilt fokus på barn och ungdomar
- redogöra för olika centrala teorier om språkinläring, i synnerhet andraspråksinläring
- beskriva inlärningsgångar och utvecklingsmönster med särskilt avseende på andraspråksutveckling
- diskutera variation i språkinläring och språkanvändning med hänsyn till olika yttre och inre faktorer som påverkar processerna
- analysera och problematisera kunskaper om och antaganden gällande språkinläring, språkanvändning och språklig variation

Delkurs 3: Språkliga dimensioner i ämnesundervisningen, 15 hp

Efter avslutad delkurs förväntas deltagarna kunna

- diskutera språkets betydelse för elevers kunskapsutveckling i olika kontexter
- beskriva och problematisera de språkliga krav skolan ställer på eleverna i olika ämnen
- redogöra för grundläggande begrepp inom genrepedagogiken samt tolka och värdera deras funktion i förhållande till traditionella sätt att använda språkliga redskap
- analysera funktion och mönster i olika typer av texter samt identifiera de språkliga drag som utmärker dessa
- planera, genomföra och utvärdera undervisning utifrån ett genreperspektiv

Undervisning

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier (där aktivt deltagande av kursdeltagarna förutsätts).

Kunskapskontroll och examination

a. Kursen (dk1-dk3) examineras genom löpande hemuppgifter, hemskrivningar (i vissa fall kopplade till den egna pedagogiska verksamheten) och/eller salskrivningar.

b. Betygssättning sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

A = Utmärkt

B = Mycket bra

C = Bra

D = Tillfredsställande

E = Tillräckligt

Fx = Otillräckligt

F = Helt otillräckligt

c. Kursens betygskriterier delas ut vid kursstart. Dessa har fastställts av styrelsen för Centrum för tvåspråkighetsforskning.

d. Betyg på hel kurs grundar sig på en sammanvägning av betygen på delkurserna. För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyget E på samtliga delkurser.

e. Vid underkännande gäller att studerande som fått betyget Fx eller F på ett prov har rätt att genomgå fyra ytterligare prov så länge kursen ges för att uppnå lägst betyget E. Studerande som fått lägst betyget E på prov får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.

Studerande som fått betyget Fx eller F på prov två gånger av en och samma examinator har rätt att få en

annan examinator utsedd för att bestämma betyg på provet, om inte särskilda skäl talar emot det. Framställan härom ska göras till styrelsen för Centrum för tvåspråkighetsforskning.

Övergångsbestämmelser

När kursen inte längre ges eller kursinnehållet väsentligen ändrats har studenten rätt att en gång per termin under en treterminsperiod examineras enligt denna kursplan. Dock gäller fortfarande begränsningarna enligt punkt e under rubriken "Examination och kunskapskontroll" ovan. För överensstämmelser med det tidigare kurssystemet hänvisas till studievägledare eller studierektor vid Centrum för tvåspråkighetsforskning.

Begränsningar

Kursen får inte tillgodoräknas i examen samtidigt med sådan inom eller utom landet genomgången och godkänd kurs, vars innehåll helt eller delvis överensstämmer med innehållet i kursen.

Kurslitteratur

Delkurs 1: Svenskan i tvärspråkligt perspektiv, 7,5 hp
(Swedish in a Cross-Linguistic Perspective, 7.5 credits)

Axelsson, Monica (1995), En studie av hur vuxna inlärare av svenska som andraspråk utvecklar nominalfrasen och tillägnar sig bestämdhet. I: M. Kalin, & S. Latomaa (red). Nordens språk som andraspråk 3. s.11-20. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. (10 s.)

Bannert, Robert (1990, 1994, 2004), På väg mot svenskt uttal. (inkl. kassetband el. CD). Lund: Studentlitteratur. (162 s.)

Bolander, Maria (2005), Funktionell svensk grammatik. Stockholm: Liber. (236 s.)

Ekerot, Lars Johan (1995), Ordföljd, Tempus, Bestämdhet. Malmö: Gleerups Förlag. (valda delar enligt lärarens anvisning)

Engstrand, Olle (2007), Fonetik light. Lund: Studentlitteratur. (135 s.)

Enström, Ingegerd (2004), Ordförråd och ordinläring □ med särskilt fokus på avancerade inlärare. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 171□195; läses enligt lärarens anvisningar.)

Garlén, Claes (1988), Svenskans fonologi. Lund: Studentlitteratur. (232 s.)

Källström, Roger (1992), Hennes nyai bilarihennes. Om kongruens i svenska och andra språk. I: Widmark, m.fl. (utg.): Svenska i harmoni. Fyra uppsatser om kongruens, s. 31-59. Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag. (28 s.)

Philipsson, Anders (2004), Svenskans morfologi och syntax ur ett andraspråksperspektiv. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 117□152)

Viberg, Åke (2004), Lexikal utveckling i ett andraspråk. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 197□220)

Referenslitteratur:

Grammatiska uppslag: <http://www.hum.gu.se/eng/sv/projects/GrUp/index.html> (Grundläggande grammatisk terminologi)

Viberg, Åke, Kerstin Ballardini & Sune Stjärnlöf (1986), Mål. Svensk grammatik på svenska. Stockholm: Natur och Kultur. (180 s.)

Delkurs 2: Andraspråkstillägnande, 7,5 hp
(Second Language Acquisition, 7.5 credits)

Abrahamsson, Niclas (under utgivning). Andraspråksinläring □ en introduktion. Lund: Studentlitteratur.

Abrahamsson, Niclas (2004). Fonologiska aspekter på andraspråksinläring och svenska som andraspråk. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och

samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 79-116)

Abrahamsson, Niclas & Kenneth Hyltenstam (2004), Mognadsbegränsningar och den kritiska perioden för andraspråksinläring. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 221-258)

Dörnyei, Zoltán (2003), Attitudes, orientations, and motivations in language learning: Advances in Theory, Research, and Applications. *Language Learning*, 53:1, (s. 3-32)

Ekberg, Lena (2004), Grammatik och lexikon i svenska som andraspråk på nästan infödd nivå. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 259-276).

Enström, Ingegerd (2004), Ordförråd och ordinläring □ med särskilt fokus på avancerade inlärare. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 171-195; läses enligt lärarens anvisningar.)

Glahn, Esther, Gisela Håkansson, Björn Hammarberg, Anne Holmen Anne Hvenekilde & Karen Lund (2001), Processability in Scandinavian second language acquisition. *Studies in Second Language Acquisition*, 23:3, 389-416.

Hammarberg, Björn (2004), Teoretiska ramar för andraspråksforskning. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 25-78)

Håkansson, Gisela (2004), Utveckling och variation i svenska som andraspråk enligt processbarhetsteorin. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 153-169)

Lindberg, I. (2004), Samtal och interaktion □ ett andraspråksperspektiv. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 461-499)

Park, Hyeon-Sook (2004), Kodväxling som fenomen □ exemplet svenska-koreanska. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 297-325)

Philipsson, Anders (2004), Svenskans morfologi och syntax ur ett andraspråksperspektiv. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 117-152)

Swain, Merrill (1985), Communicative competence: some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development. In: S. Gass & C. Madden (eds.), *Input in Second Language Acquisition*. Rowley, MA: Newbury House. (s. 235-256)

Delkurs 3: Språkliga dimensioner i ämnesundervisningen, 15 hp
(Linguistic Dimensions on School Subject Teaching, 15 credits)

Axelsson, Monica, Mikael Olofsson, Anders Philipsson, Carin Rosander & Mariana Sellgren (2006), Ämne och språk □ språkliga dimensioner i ämnesundervisningen. Stockholms stads kompetensfond. (ca 120 s; Valda delar enligt lärarens anvisningar. Kan laddas ner på <http://www.rinkeby-multiling.stockholm.se/Aktuellt/Amneochsprak.pdf>.)

Derewianka, Beverly (1990), *Exploring How Texts Work*. Portsmouth, NH: Heinemann. (87 s)

Edling, Agnes (2004), Abstraktion kan spränga gränser. I *Språkvård* 3/04. (s. 27-32)

Gibbons, Pauline (2006), Stärk språket, stärk lärandet. Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet. Uppsala: Hallgren & Fallgren. (208 s.)

Hertzberg, Frøydis (2006), Genreskrivning under senare skolor: att berätta räcker inte. I: Louise Bjar (red.), *Det hänger på språket!* Lund: Studentlitteratur. (kapitel 12, 19 s.)

Holmegaard, Margareta & Inger Wikström (2004), Språkutvecklande ämnesundervisning. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s 539 □ 572)

Kuyumcu, Eija (2004), Genrer i skolans språkutvecklande arbete. I: Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (red.), Svenska som andraspråk □ i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s 573 □ 596)

Liberg, Caroline (2001), Läromedelstexter i ett andraspråksperspektiv □ möjligheter och begränsningar. I: Kerstin Naucclér (red.), Symposium 2000. Ett andraspråksperspektiv på lärande. Stockholm: Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk. s. 108 □ 128.

Liberg, Caroline (2005), Språk om och i läro- och undervisningsprocesser I: Björn Melander (red.), Språk i tid: studier tillägnade Mats Thelander på 60-årsdagen. Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet. s. 380 □ 387.

Lindberg, Inger (2001), Samtalet som didaktiskt verktyg. I: Kerstin Naucclér (red.), Symposium 2000: Ett andraspråksperspektiv på lärande. Stockholm: Sigma. (22 s.)

Norén, Eva (2006), Matematik, flerspråkiga elever och modersmål. I: Inger Lindberg & Karin Sandwall (red.), Språket och kunskapen □ att lära på sitt andraspråk i skola och högskola. Rapporter om svenska som andraspråk (ROSA) 7, Institutet för svenska som andraspråk, Göteborgs universitet. (s. 231 □ 248)

Polias, John & Bodil Hedeboe (2000) Et sprog til at tale om sprog. Om funktionel grammatik og genrepædagogik i Australien. I: Esmann, Karin, Alma Rasmussen & Lisbeth Birde Wiese (red.), Dansk i Dialog. København: Dansk lærerforeningen. s. 193 □ 231.

Rönnerberg, Irene & Lennart Rönnerberg (2001), Undervisningsmiljö och andraspråkselevers begreppsbyggnad i matematik. NCM-rapport 2001:1. Kan laddas ner på <http://ncm.gu.se/media/ncm/kup/Undervisningsmiljo.pdf>

Sellgren, Mariana (2005), Ämnesundervisning för flerspråkiga elever □ integrering av språk och kunskap. I: Monica Axelsson, Carin Rosander och Mariana Sellgren, Stärkta trådar □ flerspråkiga barn och elever utvecklar språk, litteracitet och kunskap. Stockholm: Språkforskningsinstitutet i Rinkeby, Stockholms stad. (s. 200 □ 283) Kan beställas på: http://www.rinkeby-multiling.stockholm.se/publikationer/starkta_tradar_bestallningsformular.htm

Referenslitteratur:

Holmberg, Per & Anna-Malin Karlsson (2006), Grammatik med betydelse. En introduktion till funktionell grammatik. Uppsala: Hallgren & Fallgren.

Dessutom tillkommer kopierat material om ca 100 sidor. Tillhandahålles av läraren efter kursstart.

Därutöver kommer elev- och läromedelstexter inom skolans olika kunskapsområden att studeras och analyseras.

Information ges vid kursstart om hur viss litteratur görs tillgänglig för kursdeltagarna.